

SÁVALDAHKAN OAZŽUT MÁNÁ?

Lea dábálaš ahte olbmot eai oaččo
máná, vaikko háliidivčče. Mángasiin
leat seammalágan dovddut ja
vásáhusat.

Sávaldahkan oažžut máná?

Háliidivččetgo oažžut máná? Leat várra geahččalan šaddat áhpeheapmin, muhto áhpehisvuolta ii leat álgán dahje dat lea gaskkalduvvan. Várra áhpehisvuolta ii leat dál vejolaš. Du bearrašis sáhttet leat juo mánát, muhto mánát eai leat boahtán lasi, vaikko leat sávvan.

Lea dábálaš ahte olbmot eai oaččo máná, vaikko háliidivčče. Mánggasiin leat seammalágan dovddut ja vásáhusat.

Juohke viđat olmmoš, guhte lea mánáid oažžun agis, vásiha dáhtokeahtes mánáhisvuoda. Sivvan sáhttet leat sahkkuivuhtii gullevaš vátisvuodat dahje eará fysiologalaš sivat. Muhtumin mánáhisvuoda sivva ii čielgga. Mánáhisvuhtii eallindili dihtii sáhttá leat sivvan ovdamearkka dihte sierramielalašvuolta sávaldaga birra oažžut máná dahje dat ahte ii leat guoibmi.

Dávjá veahkki sáhttá gávdnot dálkkasdiehtagis. Dutkamušaid ávžžuhit, jos áhpehisvuolta ii leat álgán jagi siste dahje jos álgán áhpehisvuolta gaskkalduvvá ain ođđasit. Dutkamušain čielggaduvvojit mánáhisvuoda vejolaš sivat. Lea maiddái oalle dábálaš, ahte mánáhisvuoda sivat eai čielgga dutkamušain.

Dáhtokeahtes mánáhisvuolta vásáhusan

Mángasiidda dat ahte, máná oažžun ii lihkosmuva, lea okta stuorámus kriissain rávesolmmošagis. Muhtumin kriisii ja dan giedahallamii čuhcet olbmo lagašolbmuid oaivilat ja sávaldagat. Buot dáhtokeahtes mánáhisvuoda hámiin lea gažaldat iežas vásáhusas, mii šaddá das go sávaldat oažžut máná ii ollašuva.

Dáhtokeahtes mánáhisvuolta vásáhusan váikkuha eallima iešgudet osiide. Kriisa mánáhisvuodas sáhttá moivet dan mo vásihat iežat, váikkuhit áddejupmái iežas identitehtas ja iskkadit vuodduoluohttámuša eallimii.

Mánáhisvuotta váikkuha dávjá párragaskavuhtii ja eará sosiála gaskavuodaide dego ustitvuhtii ja oarbingaskavuodaide. Mánáhisvuotta lea vásáhus, mii meroštallo sosiálalaččat: iežas dili veardidit erenomážit seamma ahkásaš olbmuid dillái. Mánagasat dáhtokeahtá mánáhis olbmot vásihit váikkusaid maiddá bargoeallimis.

Áddejupmi ja doarjja dárbbasuvvo eará olbmuin. Dattege mánagasat dáhtokeahtá mánáhis olbmot báhcet doarjaga haga ja sáhttet gáidat olgomáilmmis. Ale báze okto, muhto jeara doarjaga divššu lágideaddjis.

Mánáhisvuodadivššut Suomas

Mánáhisvuotta dikšojuvvo Suomas almmolaš ja priváhta dearvvašvuodadivššus. Mánáhisvuodadivššuide dárbbasuvvo almmolaš dearvvašvuodadivššus vuodđodearvvašvuodafuolahusa čujuheapmi. Doaktára čujuheami sáhtá dahkat maiddá priváhta dearvvašvuodadivššu doavttir dahje ovdamearka dihte gynekologa.

Suomas sahkkuivuodadivššuid stivre sahkkuivuodadikšoláhka (su. hedelmöityshoitolaki *)). Divššuid sáhttet oažžut iehčanas nissonolbmot, nissonpárat ja nissonalmmáipárat iežaset dahje skenkejuvvon sohkaseallaid vehkiin. Sadjásašriegádahttimii figgi divššut leat Suomas gildojuvvon sahkkuivuodadikšolága mielde. Buot mánáin, mat riegádit Suomas, sullii 5 % riegáda sahkkuivuodadivššuid vehkiin (THL 2022).

*) <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2006/en20061237.pdf>.

Mánáhisvuoda dikšunhámit

Mánáhisvuoda dikšunhámit leat mánnggat. Ságastala molssaeavttuid birra doaktáriin, guhte dikšu du.

Dikšunhámit leat earret eará:

- ovulašuvnna dahje sagahanseallaid šaddama beavttálmahttin
- inseminášuvdna (IUI)
- iskkusbohccesagahus (IVF/ICSI)
- jiekŋuduvvon ohki sirdin (PAS)

Psyhkalaš doarjja mánáhisvuodádivššuid áigge

Divššuide gullevaž eahpesihkarvuolta ja beahttašuvvan, jos divššut eai doaimmage, sáhttet leat psyhkalaččat hui lossadat. Psyhkalaš doarjja galggašii leat álo dikšunbálgá oassin. Jos vásihat doarjaga dárbbu, das gánneha dadjat dikšu ámmátolbmuide. Ovttas sáhttibehtet smiehttat, makkár doarjja lea dárbbášlaš.

Veardásašdoarjja lea buktán mánggaide veahki iežaset vásáhusaid ja dovduid analyseremii. Sággastallan olbmuiguin, geat vásihit seamma áššiid, veahkeha dillái ja ovddida buresveadjima.

Mánáheiid searvi Simpukka ry

Simpukka ry lea dáhtokehtes mánáhisvuoda riikaviidosas áššedovdiorganisašuvdna ja mánáheiid searvvuš. Mii fállat veardásašdoarjaga ja áigeguovdilis dieđuid mánáhisvuodas idan ja vásáhussan ja maid ovddidat mánáheiid buresveadjima.

Simpukka gohcá mánáheiid ovduid ja váikkuha mearrádusaide, mat gusket mánáheiid.

Simpukka Helminauha-fidnu (<https://helminauha.info/in-english/>) buvttada dieđu ja doarjaga bearrašiidna, geat sávvet oážžut máná skeaŋkaseallaid vehkiin dahje leat ožžon ja maid skeaŋkaseallain álggu ožžon olbmuide ja ámmátolbmuide.

Simpukka ry
0400 844 823
simpukka@simpukka.info
🌐 simpukka.info, helminauha.info

Čuovo Simpukka ja Helminauha
somes!

